

Vigyázók, bizalmiak és a többi gyerek.

*

(Hozzászólás.)

Tudom: az összes elvtársak, férfiak és nők, a magaméhoz hasonló lelkesedéssel olvasták a pénteki *Népszavában*, hogy gyerekeink többé nem bizalmiak vagy bizalmi-választók. Csak-hogy végre velünk érez a közoktatásügyi népbiztosság, apákkal, anyákkal és gyermekebarátokkal, akik tehetetlenül, fogcsikorgató dühvel türtük a gyerekek hatalmi tébolyát, nehezen ellensúlyozható lelki züllését hetekig, hónapokig.

E sorok írója kísérletképen berágta egy 12 esztendőös fiúnak, hogy másnap a népbiztos várja, autót küld érte, mert tanácskozni akar vele iskolája megreformálásáról. A gyerek ezt elhitte, hátraszegte fejét és kijelentette, hogy mindössze két tanárt fog elcsapatni, az egyiket: mert öreg, a másikat: mert „undok”. A kísérletnek a leányok is bedültek, ők is elhitték, hogy tanácsuk kell a népbiztosnak.

Egy 8 esztendőös fiuka pedig, akinek tisztára akarták sikálni a piszkos fülét, toporzékolva kijelentette: ő semmiféle önkényt, zsarnokoskodást el nem tűr, ő szabad ember, azért, mert ő „mámor gyümölcse”: neki nem parancsolhatnak, inkább elmegy hazulról, majd eltartja őt az állam...

No csakhogy nem lesz több gyerek-bizalmi. De akkor, tisztelettel kérjük mi nem-pedagógusok: a régi rendhez se térjünk vissza. *Vigyázó* se legyen.

Mert a vigyázó meg a régi kapitalista rendszernek volt jellemző, komisz kis produktuma. A mi időnkben az első sorban ülő, házi nevelős, jól táplált kis urfi gyerek volt a vigyázó — lehetően fővárosi bizottsági tag volt az apja — és ő ifélkezett a „jók és a rosszak” fölött, akiket külön-külön írt föl a fekete táblára. Persze „protokciózott”: a jókhoz az ő barátait írta és a „szegények” közül azokat, akik hözadörgölődtek, hizelegtek neki. Önérzetes proletárgyerekek, a hátsó padban ülők, nagyon ritkán, igen kevés tanítónál lettek vigyázók, ezek a hatalmi tébolyba eső kicsi ősei az iskolai fegyelemnek — mag a szegény rosszul fizetett tanító ur megette sovány reggelijét panaszkodó kartársai körében —: ezek voltak előkészítői, beharangozói az élet iskolájának, amelyet a hátsó padban ülőknek végig kellett járniuk.

37

7.5
De bátran állítom még egy ideális vigyázó sem kell nekünk, olyan, aki abc-rendben váltakozik hétről-hétre, vagy olyan, akít a gyerekek húznak ki talapból. Semmiféle vigyázó sem kell. Mert a gyerek nem tud igazságos és elfogulatlan lenni, a gyerek ösztönös, temperamentumos; szeret vagy gyűlöl. Mikor tanuljuk már meg végre, hogy a jóság, igazságosság, a szolidaritás: tudás, amelyre nevelnünk kell magunkat, amely nem születik velünk? Micsoda munka, mennyi kínlás, önmegtartóztatás, amíg csak a jóságtörékvések megértéséig jutunk föl, addig a becsületesség, amely nélkül még csak ne is beszéljünk szocializmusról, kommunizmusról. Az a „Dosztojevskij-féle emberszeretet“, amelyet most, mint sajnos, legdivatosabb frázist, minden kisleány emleget: életeredmény, program, amely álmatlan éjszakákat okoz, áldozatokat, lemondásokat és kegyetlenül kínzó látzatokat követel... Nem, a jóság nem gyerekjáték és az igazság nem gyerek kezébe való. E sorok írója, sajnos, nem pedagógus; de azt érzi, hogy ha jóságra akarjuk nevelni a gyerekeket — és mi más a szocializmus? —, akkor ne rontsuk el a talajt azzal, ha szolidaritás helyett pajtásellenesség, a „Pathos der Distanz“ helyett, amely minden elégedetlen tudásvágy alapja: a hegytetőn álló tanító helyettesévé és tudatos, áldozatkész jóság helyett: fülüket hogyező kis spielikké neveljük őket.

Nem tudom: jó lesz-e, ha majd lármáznak a gyerekek az osztályban addig, amíg bejön a tanítójuk — nem tudom, mit találnak majd ki a pedagógusok. Azt azonban bátran mondhatom, az anyák nevében: le a bizalmi-gyerekekkel, de a vigyázókból sem kérünk. ego.

Népszava 7/8